

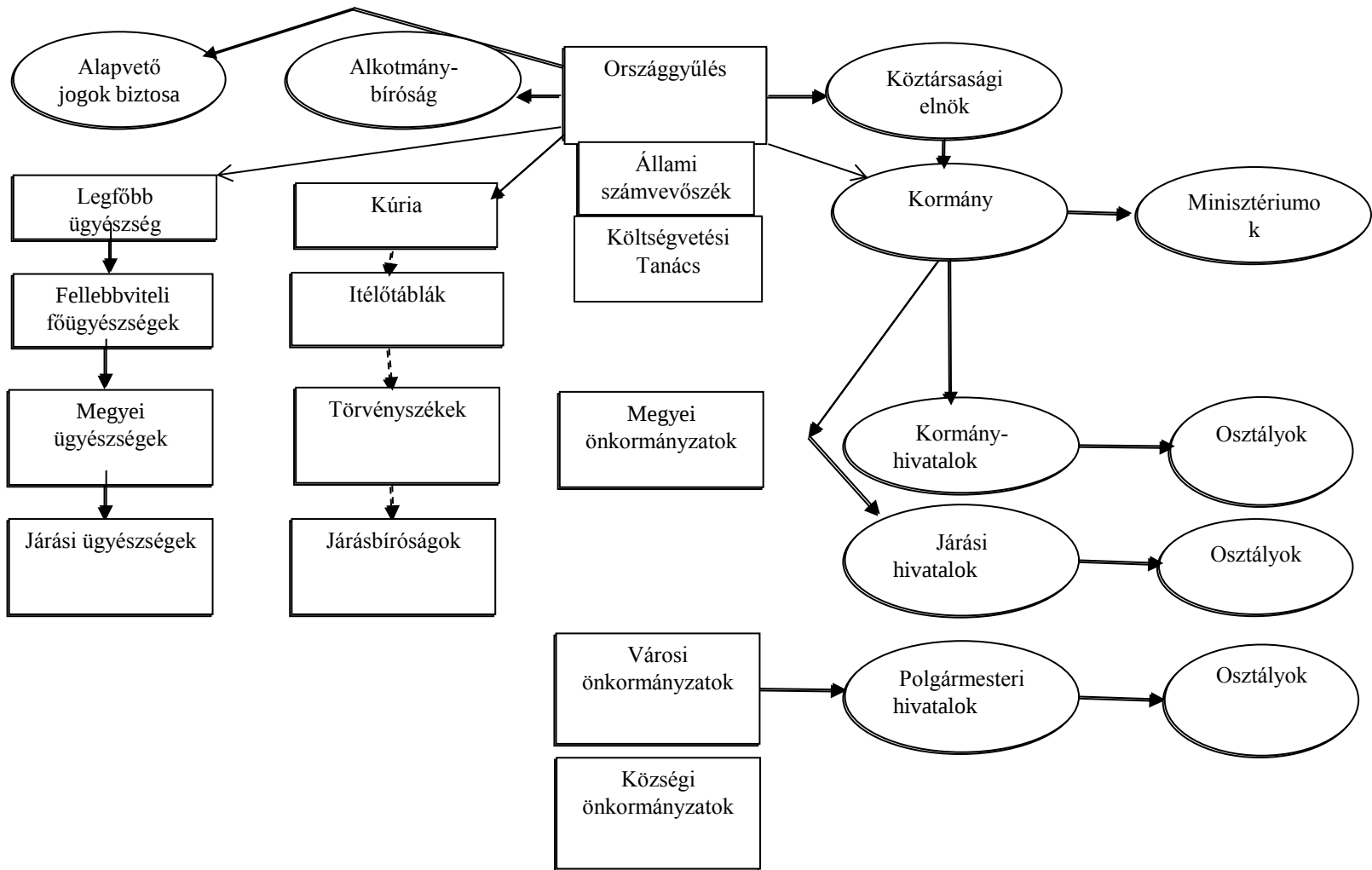
Üzleti jog II.

ÁLLAMTAN, ÁLLAMSZERVEZET

I. A magyar államszervezet

II. Az egyes szervtípusok

III. A jogforrási hierarchia



a magyar államszervezet funkcionális ábrája:
három általános megjegyzés

- redukált ábra
- jogi ábra
- bonyolult ábra

I. A magyar államszervezet 3.

- **redukált ábra:** nem szerepelnek rajta
 - a társadalmi szervek
 - a vállalati-intézményi szféra szervei
 - a hivatali jellegű szervek
- **jogi ábra:** nem szociológiai-politológiai: csak a jogi alkotmányos alá-fölérendeltségi viszonyokat ábrázolja
- **bonyolult ábra:**
 - horizontális tagoltság
 - vertikális tagoltság

I. A magyar államszervezet 4.

horizontális: az államszervezet vízszintes tagoltsága: 3+1 szervtípus: törvényhozás – végrehajtás – igazságszolgáltatás + ügyészi szervtípus (hazai önállóságának indokai)

- államelmélet: az állami funkciók: döntéshozatal, a döntések végrehajtása, a vitás ügyek intézése = az egyes állami funkciókra telepített állami szervtípusok
- alkotmányjog: a hatalommegosztás elmélete: a hatalmi ágak elválasztása és egyensúlya = optimalizációs és humanizációs funkció

I. A magyar államszervezet 5.

vertikális: az államszervezet függőleges tagoltsága:

5 szint

- országos
- regionális (csak a bírósági és az ügyészségi szervrendszerben – indokok)
- megyei
- járási
- helyi: városi/községi

II. Az egyes szervtípusok 1.

- államhatalmi-képviseleti és önkormányzati szervek
- államigazgatási szervek
- bírósági szervezetrendszer
- ügyészségi szervezetrendszer

valamint: a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az alapvető jogok biztosa, az Állami Számvevőszék és a Költségvetési Tanács szerepe

II. Az egyes szervtípusok 2.

Államhatalmi-képviselői szervek: törvényhozó funkció

- Országgyűlés (199 = 106+93)
- önkormányzatok
 - megyei, fővárosi
 - helyi
- jellemzők:
 - közvetlen választás
 - alárendelt szervek megválasztás és irányítása
 - döntéshozatal

II. Az egyes szervtípusok 3.

Államigazgatási szervek: végrehajtó hatalom

- kormányzás és közigazgatás
 - általános hatáskörű szervek
 - szakigazgatási szervek
- jellemzők:
 - jogalkotás
 - jogalkalmazás
 - szervezés

II. Az egyes szervtípusok 4.

Bíróági szervezetrendszer: igazságszolgáltatás

- szervezetrendszer (Országos Bírói Hivatal szerepe)
 - Kúria (felülvizsgálati kérelmek elbírálása, illetve jogalkalmazás egysége: jogegységi határozatok)
 - ítéltáblák (Budapest, Debrecen, Győr, Pécs, Szeged) (másodfok)
 - törvényszékek (megyék) (első + másodfok)
 - járásbíróóságok (első fok) + közigazgatási és munkaügyi bíróságok
- jellemzők:
 - jogalkalmazás
 - a bírói függetlenség jelentése és jelentősége
- a választottbíráskodás lehetősége

II. Az egyes szervtípusok 5.

Ügyészségi szervezetrendszer

önállóságának történeti indokai

■ szervezetrendszer

- Legfőbb Ügyészség
- fellebbviteli főügyészségek
- megyei ügyészségek
- járási ügyészségek

■ jellemzők:

- törvényességi ellenőrzési funkció
- centralizáltság, hierarchia

II. Az egyes szervtípusok 6.

Köztársasági elnök

- funkciói
 - „kifejezi a nemzet egységét”
 - „örködik az államszervezet demokratikus működése felett”
 - a fegyveres erők főparancsnoka
- személye
 - 35 éves, választójogosult állampolgár
 - 5 évre választva, közvetve
- feladatai (a miniszteri ellenjegyzés és szerepe)
 - az állam képviselete
 - kezdeményezési jogok
 - személyi jogok
 - kegyelmi jog
 - döntés állampolgársági ügyekben

Alkotmánybíróság

- 15 tag, 15 évre, az országgyűlés által kétharmados többséggel választva
- a normakontroll fogalma

Alapvető jogok biztosa

- az ombudsman intézménye
- az általános biztos, kiemelt figyelem: a gyermekek jogainak, a jövő nemzedékek érdekeinek, a nemzetiségek jogainak és veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelmére
- az állampolgári alapjogok védelme

Állami Számvevőszék

- az állami pénzügyek legfőbb ellenőrző szervének szerepe és hatáskörei: a költségvetési kiadások ellenőrzése

Költségvetési Tanács

- a központi állami költségvetés magalapozottságának vizsgálata: vétójog a költségvetési törvény elfogadásának folyamatában

II. Az egyes szervtípusok 10.

Állami Számvevőszék

- az állami pénzügyek legfőbb ellenőrző szervének szerepe és hatáskörei: a költségvetési kiadások ellenőrzése

Költségvetési Tanács

- a központi állami költségvetés megalapozottságának vizsgálata: vétójog a költségvetési törvény elfogadásának folyamatában

II. Az egyes szervtípusok 11.

egyéb említendő állami szervek

- **Magyar Nemzeti Bank** (jegybank, monetáris politika felelőse, elnöke: rendeletalkotási jog)
- **Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság** (sajtótermékek engedélyezése, frekvenciagazdálkodási feladatok, elnöke: rendeletkiadási jog)

III. A jogforrási hierarchia 1.

A jogforrás **fogalma**

- jogalkotói – jogalkalmazói (írott jog és precedensjog problémája)
- alaki – anyagi
- külső (forma) – belső (szerv)
- írott – íratlan (írott jog és szokásjog problémája)

III. A jogforrási hierarchia 2.

A jogforrási **hierarchia**:

■ Országgyűlés:

- Alaptörvény

- sarkalatos (kétharmados) törvény

- törvény

■ kormány: kormányrendelet

■ minisztériumok: miniszteri rendelet

■ önkormányzatok: önkormányzati rendelet

jelentősége: érvényesség, időbeli hatály

III. A jogforrási hierarchia 3.

speciális jogforrások

- nemzetközi egyezmény
- az EU jogforrásai
 - rendelet
 - irányelv
- az állami irányítás egyéb jogi eszközei
 - határozat (testületi szerv)
 - utasítás (egyéni szerv)
 - irányelv
 - tájékoztató